



2015. november

**HÍVOM A CSALÁDOKAT,
HÁZASPÁROKAT, JEGYESEKET ÉS SZERELMESEKET,
A CSALÁDOKAT SZERETŐ SZERZETES- ÉS PAPTESTVÉREKET, ÉS
MINDENKIT, AKI A CSALÁD ÉS AZ ÉLET MELLETT ÁLL!**

Egy középiskolai tanárnő osztálya szülői értekezletén arra emlékeztette a szülőket, hogy profit központú világunkban ne felejtsek el, a gyermekek személyek, személyi méltóságuk van. Miközben a szülők a családjukért dolgoznak, arra is legyen gondjuk, hogy a gyermekek kibontakoztathassák személyiségüket. A szülők mélyen hallgattak. Egy idő után az egyik anya azt mondta, hogy ez régebben talán még lehetséges volt, de ma a szülők minden energiája arra fordítódik, hogy biztosíthassák a család megélhetését, se idő, se erő nem jut a személyiség formálására, a lelki nevelésre. Mások bizonygatták, hogy a gyermeknevelésnek ez a része olyan nagy kihívást jelent, amelyre az átlag szülő nincs felkészülve, azért választ lehetőleg jó iskolát, mert az iskolától várja, hogy felszínre hozza az értékeket a gyerekből. Olyan is volt, aki őszintén bevallotta, hogy életében sokat bukdácsolt, bármit mondana a gyerekeknek, az nem lenne hiteles. A tanárnő azt vetette ellen, hogy ő viszont azt tapasztalja, hogy a fiatalok olyan nevelési hiányosságokkal érkeznek az iskolába, amelyeket a pedagógusok már aligha tudnak korrigálni.

Mai társadalmunkban eluralkodott a piaci szemlélet, mindennek az értékét a kereslet és a kínálat viszonya határozza meg. Gyakran nem azt nézzük, hogy valami helyes-e, valamilyen tettel jót teszünk-e, hanem azt, hogy megéri-e. Érdemes-e jónak, becsületesnek lennünk, hasznos-e hűségessé lennünk, van-e – anyagiakban is mérhető – hozadéka egy erőfeszítésünknek? Előnyös-e szerényen, tapintatosan viselkednünk, vagy sikeresebb az, aki kíméletlenül erőszakos? Nem fizetünk-e rá, ha bízunk mások szavában, ígéreteiben, vagy okosabb abból kiindulnunk, hogy rá akarnak szedni, be akarnak csapni ugyanúgy, ahogy mi magunk is csak a saját hasznunkat keressük? Van-e értelme annak, hogy igazat mondjunk, nem célravezetőbb-e úgy beszélnünk, hogy azzal beszélgetőtársunkat, hallgatóinkat megnyerjük? A jónak, a szépnek, az igaznak és a szentnek a piac szab árát, ezek önértéke kezd háttérbe szorulni.

Régen a lehetőségeknek csak egy szűk választéka állt rendelkezésre, ma eddig soha nem látott gazdag, csábító kínálattal állunk szemben, nehéz okosan, a dolgokat az igazi értékek mércéjével mérve dönteni. Gondoljunk csak arra, hogy régen a férfi és a nő kapcsolatára csak egy legális lehetőség volt: a házasság. A polgári jog és a vallási előírások alapján megkötött házasság összetartozása határozottan és általánosan elismert volt, lényegében megfelelték egymásnak és egymást kölcsönösen támogatták. Ma nemcsak a polgári és a templomi házasság távolodott el egymástól, hanem a társadalom a párkapcsolatra több más, törvényes és általa elfogadott lehetőséget is kínál.

Mondjatok példákat a mai társadalom olyan kínálataira, amelyeket régebben természetesnek, vagy éppen kötelességnek tartottak! Lehet-e egy-egy cselekedetünk értékes akkor is, ha nem látszik hasznosnak?

Ferenc pápa egyik beszédében Philadelphiában, a Családok 8. Világtalálkozóján, mai társadalmunkat egy nagy kulturális szupermarkethez hasonlította, amelyben az áruk tömege a vásárlót állandó és folyamatos fogyasztásra csábítja, nem törődve azzal, hogy az embereknek valójában mire lenne szükségük. Ebben a szupermarketben a kereskedő és a vevő között nincs személyes kapcsolat, nincs párbeszéd, nincs bizalom, a személytelen piac törvényei uralkodnak. A cél a piac működtetése, a fogyasztás fokozása, kapcsolatokat, barátságokat fogyasztani, szakképzettséget fogyasztani, nemet fogyasztani, vallást fogyasztani, közösséghez tartozást, akár egy nemzethez, országhoz való tartozást fogyasztani, fogyasztani bármi áron, a következmények nem játszanak szerepet. Az se baj, ha csalódsz abban, amit eddig fogyasztottál, dobd el a régebbit, keress magadnak újat a bőséges kínálatból, válassz újabb kapcsolatot, barátokat, nemet, vallást, szakképzettséget, hazát! Fogyasztás, amely nem gazdagít, nem hoz létre sem értéket, sem emberi kapcsolatokat, fogyasztás, amely az emberi kapcsolatokon kívül áll. A kapcsolatok csak a szükségletek kielégítésének közvetítői. Egy személytelen árus (vállalat, intézmény, áruház, on-line shop) áll szemben a fogyasztóval, aki már nem felebarát arcával, történetével, vágyaival. Az a jó fogyasztó, akinek nincs kialakult értékrendje, aki akkor, amikor fogyaszt, csak a saját pillanatnyi, vélt érdekét tartja szem előtt és mindig rávehető, hogy kövesse a legújabb trendet.

Igazi és tartós kapcsolatok nélkül az emberek elmagányosodnak, és egyedül maradnak, tartózkodnak minden lekötöttségtől, elköteleződéstől, nehogy szabadságukban korlátozva érezzék magukat. Egyre kevesebben kötnek házasságot és egyre több gyermek születetik házasságon kívül. Ezek a gyerekek már nehezen fogják megérteni a kapcsolatok értékét, maguk sem mernek elköteleződni. „A házasságot egyre inkább csupán az érzelmi elégedettség egyik formájának tekintik, mely tetszés szerint bármi mással helyettesíthető és módosítható. Ezzel szemben a házasság társadalomnak nyújtott szolgálata felülmúlja az érzelmesség és a párra tartozó szükségletek szintjét. ... A posztmodern és globalizált individualizmus kedvez annak az életstílusnak, mely elgyöngíti a személyek közötti kötelek kifejlődését és stabilitását, s eltorzítja a családi kapcsolatokat.” (EG 66-67)

Hova vezet, ha erkölcsi kérdésekben mindig csak az anyagi szempontok mérlegelése alapján döntünk?

Nemrégem hallottam három kiemelkedő személy – egy mérnök, egy karmester és egy biológus – beszélgetését a televízióban magas állami kitüntetésük átvétele után. Megegyeztek abban, hogy „azokkal a fiatalokkal szeretnek együtt dolgozni, akiknek jó volt a gyermekkoruk. Az ilyen fiatalok udvariasak, tisztelettudók, fegyelmezettek és együttműködők.” Ezt hallva arra gondoltam: az, hogy jó gyermekkoruk volt, azt jelenti, hogy jó családi légkörben nevelkedtek. „A család a maga nevelő tevékenységével az embert méltóságának teljességére formálja annak valamennyi dimenziójában, ideértve a társadalmi dimenziót is. A család ugyanis olyan szolidáris szeretetközösség, amely egyedülálló módon alkalmas kulturális, erkölcsi, társadalmi, lelki értékek megtanítására, átadására, ezek pedig a család és egyúttal a társadalom tagjainak fejlődése és jóléte szempontjából alapvető értékek. A család azzal, hogy betölti nevelői küldetését, a közjóhoz járul hozzá: a minden társadalomban nélkülözhetetlen közösségi erények elemi iskolájává lesz. A személy a családban kap segítséget ahhoz, hogy növekedjék szabadságban és felelősségben, ami viszont elengedhetetlen feltétele bármiféle társadalmi feladat ellátásának.” (ETTK 238.)

Idézetek fel rokon, baráti, ismerősi körből olyan családokat, amelyekben a kulturális, erkölcsi, társadalmi és lelki értékek átadását jórészt a család szeretetteljes légköre tette lehetővé?

A beszélgetés kezdett vitává alakulni – folytatta a középiskolai tanárnő –, voltak, akik azzal vádolták az iskolát, azaz a pedagógusokat, hogy azért hangoztatják a szülők nevelői felelősségét, mert ők képtelenek saját feladatukat ellátni. Mások pedig úgy vélekedtek, hogy álproblémáról beszélünk, az ifjúság a mai modern, nyitott társadalomban él, az hat rá, jobb, ha senki sem akarja a szerinte helyes elveket rájuk erőltetni. Lezárásként elmondtam, hogy a legmodernebb emberjogi, társadalmi és politikai megnyilatkozások egyértelműen leszögezik, hogy a szülők felelősek gyermekeik fejlődéséért, a gyermekeknek pedig joguk van szüleik gondoskodására, és az államnak kötelessége a szülőket felelősségük gyakorlásában támogatni. Ez azt jelenti, hogy a szülőknek és az iskolának együtt kell működni a fiatalok nevelésében. A nevelés nem szorítkozhat arra, hogy megtanítsuk a gyerekeket köszönni és késsel-villával enni. Fontos, hogy ne csak különbséget tudjanak tenni a jó és a rossz, a szép és a csúf, az igaz és a hamis, valamint a szent és profán között, hanem hogy mindig a jó, a szép, az igaz és a szent mellett döntsenek. Szerencsés az a szülő, aki a magáéval azonos értékrendű iskolába tudja beírni gyermekét. Ugyanakkor jogos elvárás, hogy az iskola tartsa tiszteletben a szülők értékrendjét. Szerencsés az a gyermek, akinek mind az iskoláját, mind pedig a családját a szeretet légköre járja át. Mert aki az igaz szeretet légkörében tanul meg a jó, a szép, az igaz és a szent mellett dönteni, az igaz emberré válik.

A tanárnő szavait hallgatva eszembe jutott Szent Pál korintusi levele: „A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, nem féltékeny, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel, nem tapintatlan, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem feltételezi a rosszat, nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal; mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.” (1Kor 13, 4-7)

Bíró László
az MKPK családreferens püspöke
a Magyar Katolikus Családegyesület elnöke